

Biodiversitet i praksis

Bynatur: Arter, levesteder og virkemidler

Todages efteruddannelseskursus på Molslaboratoriet

NB. Foreløbigt program

Dato: 26.-27. maj 2026

Adresse: Molslaboratoriet, Strandkærvej 6, 8400 Ebeltoft

Kursusudbyder: Danske Landskabsarkitekter

"Liflige maj synger på sidste vers, men hvilket vers det er, når skovsangere snerrer i Krattet, skovpibere daler fra himlen på Sletten, og sangdroslen synger solen op, før fanden får sko på. Aurora, grøn busksommerfugl, citronsommerfugl og okkergul pletvinge dypper snablen i floret af mosetroldurt, høgeurt, tjærenellike og oksetunge. Alt sammen i et koncentrat af Danmarks fineste natur, som lige nu tager sig så smukt ud, at man ville ønske, at maj ville vare for evigt. Vi har to dage, og vi vil ikke spille et sekund!"

- Morten DD

Indhold

På dette todages kursus får du en grundig indføring i dansk natur og biodiversitet. Du bliver klogere på naturlige processer og dynamikker og på, hvordan naturens systemer fungerer, og vi gennemgår de vigtigste værktøjer, som kan få betydning for det liv, du potentielt kan tiltrække til dine projekter.

Med tidens store fokus på natur og biodiversitet i konkurrenceopdrag, visioner fra bygherrer og skærpede krav ifm. bæredygtighedsscreeninger, internationale forordninger, direktiver og målsætninger samt Grøn Trepert, er det blevet en nødvendig kernekompetence for byggebranchens aktører at have en robust forståelse for, hvordan man ærligt og samvittighedsfuldt kan understøtte og skabe bedre vilkår for liv i bygge- og anlægsprojekter. Der er brug for vidensdeling, tværfaglige samarbejder og efteruddannelse, så vi kan opnå et solidt vidensfundament om natur og biodiversitet at træffe beslutninger ud fra.

Vil vi arbejde ambitiøst med at skabe levesteder i bygge- og anlægsprojekter, må vi hente inspiration i naturen - og forstå hvordan den virker! Fra økosystemer, dyr og planters interaktioner, livscykler og krav til levesteder – til naturlige processer og dynamikker. Kun sådan kan vi skabe de bedste betingelser for liv i vores projekter. Intet sted i Danmark er bedre til at illustrere det end Molslaboratoriet. Naturen her er ikke bare vildsomt varieret, artsrig og særdeles pædagogisk!

Gennem stærke faglige oplæg fra et tophold af undervisere, relevante case-historier, biologitimer og *hands on*-oplevelser i Molslaboratoriets helt særlige natur, skal vi fortrylles, inspireres og dygtiggøres ift. at arbejde med natur og biodiversitet og rådgive bygherrer og samarbejdspartnere om at skabe plads til insekter, padder, krybdyr, fugle, smådyr, planter og svampe i vores projekter.

Undervisere og oplægsholdere

Morten DD Hansen (DD) er biolog, forfatter, selvstændig foredragsholder og en af Danmarks bedste naturformidlere. Han har medvirket i en lang række af radio- og natur-tv-programmer og er en efterspurgt rådgiver af kommuner, virksomheder og politikere. Når han ikke kører land og rige rundt og formidler og underviser, lusker han rundt i Danmarks natur og tæller bestande af dyr og planter. Hvis han da ikke ligger med hovedet på en græstue og drømmer om at være en fugl.

Anne Eskildsen (AE) er biolog og selvstændig naturrådgiver og har et hjerte, der banker for vild natur. I sit firma, Naturrådgiverne Eskildsen og Buur, arbejder hun med at rådgive virksomheder, myndigheder og private lodsejere, der har et ønske om at genfortrylle Danmarks natur. Det har hun faktisk skrevet en hel bog om! Anne har også en ph.d.-grad i dagsommerfugle og står blandt andet bag *Danmarks Dagsommerfugle*, et landsdækkende overvågningsprogram, hvor lokale natur-nørder hjælper med at tælle sommerfuglene, der hvor de bor. Selv holder Anne mest af den lille kommelabredpande.

Beate Strandberg (BS) er biolog og seniorforsker ved Institut for Ecoscience på Aarhus Universitet, hvor hun arbejder med forskning og rådgivning indenfor plantebiologi og plante-insekt-interaktion, vilde bier og bestøvning. Hun har skrevet bogen "Stik, støv og striber - Vilde biers vilde liv" om biernes forunderlige verden og har været initiativtager til Findplanten.dk, som hjælper dig til at finde planter til dit biodiversitetsprojekt.

Anders Bjørnlund (AB) Anders er uddannet anlægsgartner og jordbrugsteknolog. Han blev ansat som afdelingsleder i Buus A/S anlæg og entreprise i 1999, og indtrådte som partner i virksomheden 2013. Arbejdet består i dag primært af netværk, relationsbaseret salg, teknisk backup og udvikling. Anders er opvokset på landet og har siden barndommen haft naturen, og interessen for samme, helt tæt på.

Skjold Alsted Søndergaard (SS) er biolog og ph.d.-studerende på Institut for Ecoscience – Biodiversitet på Aarhus Universitet, hvor han forsker i, hvordan vi stopper biodiversitetskrisen. Han arbejder med principielle spørgsmål om, hvordan naturen så ud før mennesker og praksisnære udfordringer ift., hvordan vi skal prioritere naturtiltag i DK.

Kristine Kjørup Rasmussen (KKR) er biolog og biodiversitetsudvikler hos Oiko, hvor hun arbejder bredt med natur og biodiversitet fra kortlægning, analyser og strategier til integrering af natur og biodiversitet i strategi, design, drift og pleje, ESG-afrapportering, myndighedsbehandling og formidling. Og så er hun initiativtager til en national metode til kortlægning af bynatur, som er under udvikling.

Program

Turguide/oplægsholder: (XX)

Dag 1:

10:00 *Ankomst og indkvartering*

10:45 *Samling i haven, velkomst*

11:00 **DANMARKS DAGSOMMERFUGLE – et termometer for naturens tilstand**

De fleste kender citronsommerfuglen og dagpåfugleøjjet, men vidste du, at der findes hele 65 forskellige arter af dagsommerfugle i Danmark? Dagsommerfuglene har deres helt egen fascinationskraft, og derved kan de blive en indgang til naturens forunderlige verden, hvis man er natur-nybegynder - og en livslang passion, hvis man allerede er naturkender. Samtidig har dagsommerfuglene utallige komplekse interaktioner med deres omgivelser, hvilket gør dem til et fintfølende 'termometer' for naturens tilstand. Vi får besøg af Anne Eskildsen, der bl.a. står bag overvågningsprogrammet Danmarks Dagsommerfugle. Anne vil lære os om de forskellige dagsommerfuglearter, der findes i den danske natur, og hvordan vi som mennesker kan indrette levesteder, der tilgodeser deres behov. (AE)

12:00 *Frokost*

13:00 **Tur i bakkerne – ET MYLDER AF LIV**

Hvorfor er der så uendeligt meget liv på Molslaboratoriet, og hvad har det ti år gamle rewilding-projektet betydet for naturen? Hvilken effekt har de store græssende dyr på landskabet, og hvad er egentlig forskellen på plejepersonale med og uden motor? Vi skal se en mosaik af forskellige naturtyper og tale om, hvad strukturel variation, naturlige processer og forstyrrelser betyder ift. potentialet for at tiltrække liv til konstruerede projekter. Og så skal vi møde det mylder af liv, der lever i Molslaboratoriets smukke og varierede natur. (DD)

17:00 *Kaffe og kage i haven*

Pause

18:00 *Samling i haven, præsentationsrunde*

18:30 *Aftensmad*

19:30 **Biologitime 1 BYNÆRT GRÆSLAND og nær-hjemmehørende arter**

Tekst annonceres snarest (SS)

20:15 *Pause*

20:30 **Biologitime 2 KLASSISK NATURHISTORIE (DD)**

Der er forskel på arter og artsgrupper. Nogle ved vi meget lidt om, og uanset hvilken snylteheps vi finder, vil vi kun sjældent kunne udlede noget fra fundet. Andre artsgrupper er derimod særdeles velbeskrevne, og fund vil straks få biologen til at sige "her er noget, vi skal arbejde videre med". Vi går på datajagt efter pattedyr, fugle og insekter i bynaturen i Aarhus, Odense og København – arter, som enten er sjældne eller vildt gode indikatorer. (DD)

22:00 **Lyslokning ved væggen**

Det er maj måned og skumring og nætter er fyldt med insekter. Vi tænder lysvæggen og ser, hvem der kommer forbi. Er vi heldige, får vi besøg af nogle af mørkets skønheder som ugler, målere og spindere - og måske flagermus! (DD)

Dag 2:

06:15 Tur i bakkerne – MORGENFUGLETUR!

Det er tidlig morgen, og alle fugle i hele verden synger. Vi skal se, hvor mange vi (med lidt hjælp fra mobilen) kan identificere, og vi skal høre om de krav, som de forskellige arter stiller til deres landskab. Vi satser på skovsangere, rødryggede tornskader og et ordentligt læs spætter. **(DD)**

08:00 *Morgenmad*

Værelser ryddes

09:00 BYNATUR – Værktøjskasse og visioner

Tekst annonceres snarest **(KKR)**

10:00 *Pause*

10:15 RÅJORD SOM VÆKSTMEDIE

Vi får besøg af Anders Bjørnlund fra Buus A/S, som vil fortælle om et landskabsprojekt i Lisbjerg anlagt i råjord. Hvorfor har Buus anbefalet bygherre at arbejde med den eksisterende jord fra byggegruben, hvad var byherres reaktion, og ville Anders gøre det igen? **(AB)**

10:45 RESTNATUREN – den natur vi ikke havde regnet med

Noget af det mest fascinerende ved naturen er, at den nogle gange dukker op de mærkeligste steder. I haven kan der stå orkidéer, på baneterræner kan man finde en sjælden og unik steppeflora, i en tilfældig vejkant står der ulvefod, i lufthavnen flyver sjældne sommerfugle, og råstofgrave kan være deciderede hotspots for sjældne arter. Mellemrumsnaturen ligger i mellemrummene, både tidsligt og rumligt, men den har stor betydning, og vi bør naturligvis tænke den ind i planlægningen. **(DD)**

11:15 VILDE BIER I BYER

Vilde bier er trængte i det åbne land, men forskning peger på, at byområder faktisk kan være vigtige levesteder for dem. Men hvordan finder bierne egentlig rundt i landskabet? Hvor langt kan de flyve efter føde, og hvordan kan vi hjælpe dem? Vi zoomer ind på de karakterfulde insekter og deres behov ift. levesteder og føderessourcer i bymæssig kontekst. **(BS)**

12:00 *Frokost i haven*

13:00 OPLÆG

Tekst og oplægsholder annonceres snarest **(XX)**

14:00 Tur i bakkerne – OPSAMLING

Vi strækker ben og går på jagt efter flere sjældne planter, insekter og interaktioner. Undervejs samler vi op på vigtige pointer. Vi tager kaffen med. **(DD)**

16:15 Opsamling og tak for denne gang.

16:30 Afgang

Ret til ændringer forbeholdes.

Vi glæder os til at se jer på Molslaboratoriet! ☺

Kursusudvikling:

Morten DD

Tine Gils

Biodiversitetskurser.dk

Kursusleder:

Tine Gils, mobil: 2685 3000

Danske Landskabsarkitekter
Peter Bangsvej 30
2000 Frederiksberg
Tlf. 3332 2354
dl@landskabsarkitekter.dk

Læs mere om Molslaboratoriet her:
<https://vildmarken.dk/molslaboratoriet>